

„Wpływ stylu wychowania na dobrostan dziecka”

To w domu rodzinnym i w otoczeniu bliskich osób dzieci rozwijają swoje pierwsze wyobrażenia na temat samego siebie. Dzieci obserwują w jaki sposób bliscy reagują na ich zachowania, te dobre i te złe, na ich prośby, porażki i sukcesy. Dzieci naśladują swoich bliskich i uczą się od nich rozumienia świata i samego siebie.

Poprzez obserwację stosunku rodziców do siebie dziecko uczy się, że ono i jego potrzeby są ważne. Widzi, że niektóre zachowania zasługują na pochwałę, a inne na karę. Poznaje reguły i zasady. Wie czego może się spodziewać i dzięki temu czuje się bezpiecznie. W innym domu dziecko uczy się, że zaspokajanie jego potrzeb nie jest priorytetem, a za to samo zachowanie jest raz karane, a raz nagradzane. Powoduje to, że uparcie próbuje dostrzec regułę, której potrzebuje, by poczuć się bezpiecznie. W obydwu domach dziecko może otrzymywać dużo uwagi, czułości i miłości, jednak dziecko wychowywane według jasnych, zrozumiałych zasad ma dużo większe szanse by stać się pewnym siebie, asertywnym i stabilnym emocjonalnie dorosłym.

Relacje z rodzicami są jednym z głównych czynników wpływających na rozwój psychiki dziecka. Wychowanie w domu pełnym ciepła, wsparcia i przejrzystej komunikacji powoduje, że dziecko lepiej radzi sobie w szkole, ma więcej przyjaciół, wyższe poczucie własnej wartości i jest bardziej otwarte w relacjach z innymi ludźmi. Wychowanie w atmosferze konfliktów, odrzucenia czy wrogości może skutkować większą skłonnością do agresji i łamania prawa, szkolnymi niepowodzeniami i może prowadzić do rozwoju chorób psychicznych.

Styl wychowania jaki dominuje w rodzinie zależy od wielu czynników. Jednym z nich są doświadczenia rodziców wyniesione z ich domów pochodzenia. Jeżeli mieli podobne doświadczenia, bardziej prawdopodobne jest, że będą wychowywać tymi samymi metodami. Jeżeli natomiast opiekunowie mają inne poglądy na temat wychowania może powstać sytuacja, w której rodzice stawiają dzieciom różne wymagania, stosują inne kary i nagrody oraz inaczej oceniają te same zachowania. Takie postępowanie charakteryzują **niejednolity styl wychowania**. Może on przyczyniać się do zaburzenia równowagi emocjonalnej dziecka. Dziecko częściej niż jego rówieśnicy kłamie lub uczy się czerpać pozorne korzyści z różnicy zdań opiekunów.

Kolejny niekorzystny styl wychowania to **styl niekonsekwentny**, który charakteryzuje się tym, że rodzice zachowują się wobec dziecka inaczej w podobnych sytuacjach. Karzą wybiórczo za złamanie jakiejś reguły- czasami okazują wsparcie i czułość, a czasami obojętność czy wrogość. Dziecko wychowywane w takim stylu czuje,

że jest krzywdzone i traktowane niesprawiedliwie, a także może mieć trudności z przyswojeniem norm społecznych i moralnych.

Innym stylem wychowawczym jest **styl autorytarny**, w którym od dzieci wymaga się przede wszystkim bezwzględnego posłuszeństwa. Dziecko zna swoje prawa i obowiązki, a kary i nagrody otrzymuje w sposób konsekwentny. Styl ten wiąże się z wysokim poziomem kontroli rodzicielskiej. Dzieci przyzwyczajone do ciągłej kontroli przejmują wzorce postępowania rodziców i przenoszą je na relacje z innymi ludźmi. Mogą zachowywać się despotycznie wobec słabszych. Jeżeli rodzice stosują surowe kary to dziecko może stać się okrutne względem innych. Z drugiej strony dziecko przyzwyczajone do ciągłego posłuszeństwa może stać się nadmiernie uległe i niezdolne do samodzielnego podejmowania decyzji.

W **stylu liberalnym** rodzice pozostawiają dziecku nieskrępowaną swobodę. Rodzice zaspokajają wszelkie potrzeby dziecka, okazują mu czułość i stwarzają warunki do rozwoju oraz nauki, a dziecko samo podejmuje decyzje i uczy się na swoich błędach. Rodzice wyrażają zainteresowanie jedynie wtedy, gdy dziecko zasygnalizuje, że tego chce. Dzieci wychowane w tym stylu często są egocentryczne i trudno im współżyć z rówieśnikami.

Najbardziej korzystny dla rozwoju dziecka jest **styl demokratyczny**. W rodzinach, w których dominuje ten styl rodzice wraz z dziećmi omawiają problemy. Dziecko ma wpływ na podejmowane decyzje i funkcjonowanie rodziny. Jednocześnie uczy się respektowania zdania innych osób. Rodzice ograniczają kary na rzecz konstruktywnej rozmowy. W takich rodzinach więź emocjonalna jest silna i przeważają uczucia pozytywne.

Style wychowawcze często mieszają się ze sobą lub następują po sobie. Należy pamiętać, że styl wychowania nie jest jedynym czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie rodziny. Dziecko czuje się bezpiecznie gdy zasady obowiązujące w rodzinie są spójne i przejrzyste. Rodzice powinni podobnie reagować na zachowanie dziecka, a ono nie powinno wybierać do zasad którego opiekuna ma się aktualnie stosować. Dziecko przede wszystkim powinno wiedzieć, że jego potrzeby są ważne, a czułość i bliskość nie są uczuciami na które musi sobie zasłużyć. Dziecko powinno mieć wpływ na decyzje podejmowane w rodzinie, a wraz z wiekiem, w coraz większym stopniu, powinno samo o sobie decydować.

Paulina Chlewicka

Psycholog